

Vážené dámy, vážení pánové,

dovolte mi, abych Vás, všechny zde přítomné, pozdravil jménem Společnosti Václava Morávka v Kolíně a abych stejným jménem pronesl i krátký příspěvek do 1. panelu této konference, který se týká českého a slovenského odboje proti komunistickému režimu.

Chci zde na případu skupiny bratří Mašínů z období let 1951 – 1953 připomenout nekvalitní práci tehdejších vyšetřujících orgánů SNB a někdy téměř až obdivuhodnou, v každém případě však zhoubnou činnost konfidentů Stb.

Jak je všeobecně známé, v září roku 1951 podnikla skupina bratří Mašínů dva ozbrojené útoky na stanice SNB v Chlumci nad Cidlinou a v Čelákovících s cílem, zmocnit se tam uložených zbraní. Při první akci použili členové skupiny k dopravě pražské autotaxi a ve druhém případě to pak byl sanitní vůz pražské záchranné služby. Podle vyšetřovacího spisu V-2452 MV, uloženého v Archivu bezpečnostních složek, byly na obou vozidlech zjištěny částečné, přesto však čitelné otisky prstů, které však nebyly v té době evidovány v příslušné databázi. Dne 18. října 1951, tedy necelý měsíc po akci v Čelákovících, byli bratři Ctirad a Josef Mašínové a jejich strýc Ctibor Novák zatčeni v jiné souvislosti a byli jim, zcela samozřejmě, sejmuty otisky prstů. Josef Mašín a Ctibor Novák byli po zhruba šesti týdnech vyšetřovací vazby propuštěni na svobodu a Ctirad Mašín byl posléze odsouzen Státním soudem v Praze na 2,5 roku odnětí svobody, za napomáhání k ilegálnímu opuštění republiky. Tedy, vyšetřovací orgány SNB evidentně neporovnaly sejmuté otisky prstů s otisky zjištěnými na již zmiňovaných vozidlech. Kdyby tak bylo učiněno, znamenalo by to bezpochyby konec nejen bratří Mašínů, ale i všech ostatních, s nimi spolupracujících lidí. Jak jinak tuto skutečnost kvalifikovat, než jako, a díky Bohu, velké štěstí bratří Mašínů na straně jedné a profesně neomluvitelné pochybení tehdejších „esenbáků“ na straně druhé.

Od počátku našeho zájmu o případ skupiny bratří Ctirada a Josefa Mašínových, tedy od konce 80. let minulého století, nám bylo trochu záhadou, proč zatýkání spolupracovníků zmíněných bratrů, Milana Paumera, Václava Švédy a Zbyňka Janaty, tedy těch, kteří neodešli z tehdejší ČSR, za všechny jmenuji Zdena Mašínovou st., Ctibora Nováka, Zbyňka Roušara, Vladimíra Hradce a bratry Zdeňka a Vratislava Švédovi, začalo až 25. listopadu 1953, když prvně jmenovaní, zahájili svojí cestu do Západního Berlína již dne 3. října 1953. Byla to záhada, proč muselo uplynout 54 dnů od odchodu skupiny k době, kdy orgány tehdejší VB a Stb začaly se zatýkáním. Objevovaly se různé úvahy a hypotézy, z nichž, viděno ovšem pod úhlem současných vědomostí, byla patrně nejkurióznější ta, která říkala, že teprve za tak dlouhou dobu se k příslušným vyšetřujícím místům dostala zjištění naší kontrarozvědky, údajně prý i detailní informace o činnosti skupiny v letech 1950 - 1953, které českoslovenští agenti v tehdejší Spolkové republice Německo zajistily únikem ze spisů amerických zpravodajských orgánů. Nebyla to samozřejmě pravda. Teprve až po odtajnění již výše zmíněného vyšetřovacího spisu V-2452 MV a ze soudního spisu I T 1/55, který je uložen na Městském státním zastupitelství v Praze, bylo možné bezpečně rekonstruovat a určit sled událostí, které vedly k odhalení spolupracovníků skupiny doma.

Nebyly to ani první výsledky Zbyňka Janaty a Václava Švédy před policejními orgány NDR po jejich zatčení v Uckru, respektive ve Waldow. Oba zatčení samozřejmě jmenovali své druhy na útěku, avšak jako důvod svého odchodu z ČSR označili „fašistickou“ propagandu bratří Mašínů a jejich osobní touhu po životě na západě, protože prý věřili, že se jim zde značně zlepší jejich životní i společenské postavení. Byli by ostatně sami proti sobě, kdyby začali vypovídat o činnosti skupiny na území Československa. Je nepochybné, že vyšetřovací orgány ČSR a NDR během pohybu skupiny po německém území nějak spolupracovaly. Např. v tom, že po přestřelce u vesnice Waldow byly německým orgánům dodány fotografie bratří Mašínů a Milana Paumera, které se pak octly na známé pátrací vyhlášce s neandrtálský zkomolenými jmény hledaných. Nicméně nikdo z našich vyšetřovatelů nedával ani náhodou do souvislosti útek jmenovaných s akcemi nebo s událostmi v Chlumci n. Cidlinou, Čelákovících a dalšími z předchozích let 1951 – 1953.

Teprve agenturní zprávy konfidenta Krajské správy Stb v Olomouci s krycím jménem Uher, ze dnů 28. a 29. října 1953, začaly zásadním způsobem celý případ protikomunistického odboje skupiny bratří Mašínů rozplétat a přivádět, do té doby zcela nevědomé vyšetřovatele VB a Stb, na stopy činnosti skupiny i na jména všech aktérů. Byla to také důvěřivost dvou členů skupiny z moravského

Pivína, z nichž se jeden začal agentu Uhrovi se svými vědomostmi svěřovat. Obsah obou zpráv agenta Uhra dovedl dne 2. listopadu 1953 olomoucké orgány Stb k závěru, že se i v podrobnostech shodují s provedením zapálení stohů v okolí Mořic a s některými okolnostmi z případů Chlumec a Čelákovice. Avšak až dne 16. listopadu 1953, po dalších zprávách a udání jiných spolupracovníků Stb, dochází poprvé v korespondenci olomoucké a pražské Stb ke spojení jmen Ctibora Nováka a bratří Mašíňů a k závěru, že oba bratři jsou důvodně podezřelí, že spáchali nebo že byli spoluúčastní na akcích proti stanicím VB v Chlumci nad Cidlinou a v Čelákovících. Aby si vyšetřující orgány potvrdily dosud oznámené informace a hlavně pak pravdivost zpráv agenta Uhra, nařídily mu, zorganizovat schůzku se svým informátorem z Pivína, který samozřejmě vůbec netušil, že jedná s konfidentem Stb. Tato schůzka se uskutečnila 17. listopadu 1953 v chatě konfidenta Uhra. Všechna dosavadní zjištění potvrdila a pro kontrolu byla radiově odposlechnuta. Nevím, jak to vidíte Vy, ale já i mí přátelé jsme však z toho, že již na podzim roku 1953 bylo možné na okresní úrovni Stb zajistit radiový odposlech jakékoliv schůzky, minimálně udivení. Řečeno mluvou Miroslava Horníčka, jsme z toho stife, neboli štajf. Ke konečné identifikaci všech spolupracovníků skupiny bratří Mašíňů a k objasnění jejich protikomunistické činnosti došlo ve dnech 19. a 20. listopadu 1953, kdy byli československými vyšetřovacími orgány v Berlíně vyslechnuti Zbyněk Janata a Václav Švéda. Zde bezpochyby vznikl základ pozdějšího celkového seznamu 17 osob, zatčených pak na území ČSR v rozmezí 25. listopadu až 22. prosince 1953, kdy jako poslední byla zatčena paní Božena Cukrová.

To, že činnost skupiny bratří Mašíňů byla nakonec do důsledku vyšetřena a dosažitelní lidé pozatýkáni a odsouzeni, nebylo zásluhou dobré práce orgánů VB a Stb. Byl to výsledek zvrhlé avšak kvalitní a smrtelné činnosti konfidentů a udavačů komunistického režimu, kterážto činnost má v českých zemích dlouholetou a smutnou tradici, lemovanou nepřehlednou řadou zmařených nebo těžce poškozených lidských životů. Počínaje policejním udavačem Karlem Sabinou, přes Rudolfa Mrvu z protihabsburské Omladiny, pokračujíc sice smyšleným, přesto vzorovým prototypem všech práskáčů, románovým civilním strážníkem Josefem Bretschneiderem z Haškova Švejka, přes lidské kreatury typu Jaroslava Nachtmana, Antonína Nerada a Viktora Ryšánka, výkonnými konfidenty nacistických okupantů z období 2. světové války a konče zástupy vždy připravených a ochotných spolupracovníků komunistické Stb. Škoda, že se dosud nepodařilo identifikovat občanské jméno udavače Uhra, aby se tak mohlo zaslouženě zařadit do této ostudné galerie hanby českého národa.

Vážené dámy, vážení pánové, původně jsem chtěl předchozí větou své vystoupení před Vámi ukončit. Avšak po dopsání textu, který jsem právě přečetl, se nám dostala do rukou kniha autora Miroslava Kačora s názvem „Svědomy hrdinů“, kterou na jaře roku 2009 vydalo pražské nakladatelství Rybka. Kniha, stejně tak jako konkrétní filmový dokument od stejného autora a se stejným názvem, o kterém by Vám své mohl jistě říci zde přítomný režisér a dokumentarista Martin Vadas, pojednává o případu skupiny bratří Mašíňů. Nebudu se zde samozřejmě pouštět do nějaké kritiky nebo hodnocení této práce, která je z profesionálně historického pohledu naprosto otrěsná a řekl bych, že zcela určitě vznikla za komunistické peníze. Přesto jí však doporučuji k přečtení jako ukázkou toho, jak umně lze k potřebnému obrazu, nebo chcete-li k obrazu svému, utvářet historii. V tom byli ostatně komunisté vždy mistři. Chci se zde však zmínit o jedné kapitole této knihy s dramatickým názvem „Mohla být činnost skupiny pod kontrolou Státní bezpečnosti?“ Věřím, že má předchozí slova a uvedená fakta jsou dostačující odpovědí pro pana Kačora, stejně tak jako pro soudruha Filipa a jeho souputníky. Ač v té době, podzim 1953, disponovala Stb již docela solidním technickým vybavením, tak jen díky morální úchylce konfidenta Uhra, každá udavačská činnost je totiž vždy a určitě důsledkem nějaké mravní nebo morální úchylky, a jen jako pověstného psa za ocas, chytala Stb informace o skupině bratří Mašíňů, natož aby měla její činnost jakkoliv pod kontrolou.

Děkuji Vám za pozornost!